

ÅRSBERETNING 2017

VEDRØRENDE

JUSTITSMINISTERIETS FORSKNINGSPOLITISKE UDVALG,

JUSTITSMINISTERIETS FORSKNINGSPULJE

OG

JUSTITSMINISTERIETS FORSKNINGSKONTOR

1. BAGGRUND

Justitsministeriets Forskningspolitiske Udvalg blev nedsat i 1998 med henblik på at styrke forskningen på Justitsministeriets område, herunder bl.a. rådgive justitsministeren om forskningspolitiske spørgsmål, vurdere behovet for forskning, fremsætte forslag til forskningsprojekter og koordinere forskningen dels inden for hele Justitsministeriets område dels med forskningen på andre ministeriers områder. Endvidere skal udvalget medvirke til, at oplysninger om forskning er let tilgængelige for myndigheder og forskere, og efter anmodning fra justitsministeren medvirke ved udarbejdelsen af generelle retningslinjer for tildeling af offentlige midler til konkrete forskningsprojekter m.v.

I 1997 ansatte Justitsministeriet en forsknings- og dokumentationskonsulent til varetagelse af konkrete forsknings-, statistik- og dokumentationsopgaver samt sekretariatsfunktioner i forhold til Justitsministeriets Forskningspolitiske Udvalg. Med ansættelse af yderligere personale blev Forskningsenheden etableret i 2001. I 2008 blev Forskningsenheden opgraderet til Forskningskontor.

Der er årligt afsat et beløb til finansiering af ekstern forskning.

Årsberetningen oplyser om den virksomhed, der har fundet sted på disse områder i 2017.

2. JUSTITSMINISTERIETS FORSKNINGSPOLITISKE UDVALG

2.1. Sammensætning

Justitsministeriets Forskningspolitiske Udvalg består af repræsentanter for Justitsministeriets departement, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, Den Danske Dommerforening, Foreningen af Fængselsinspektører, vicefængselsinspektører og økonomichefer, Det Kriminalpræventive Råd, Retspsykiatrisk Klinik og Danmarks Statistik. Endvidere er syv udvalgsmedlemmer fra universiteterne personligt udpegede.

Justitsministeriets Forskningspolitiske Udvalg havde i 2017 følgende sammensætning:

<u>Medlem</u>	<u>Indstillet af</u>
Chefkonsulent Anne-Stina Sørensen	Rigspolitiet
Institutionschef Christian Høygaard	Foreningen af fængselsinspektører, vicefængselsinspektører og økonomichefer
Landsdommer Lis Frost	Den danske Dommerforening
Ledende overlæge Dorte Sestoft	Retspsykiatrisk Klinik
Videnschef Birgit Gammelgaard	Rigsadvokaten
Kontorchef Henrik Bang	Danmarks Statistik
Sekretariatschef Anna Karina Nickelsen	Det Kriminalpræventive Råd
Afdelingschef Andreas Langsted	Justitsministeriets departement
Enhedsleder Hans Monrad Graunbøl	Direktoratet for Kriminalforsorgen

Personligt udpegede medlemmer:

Professor, ph.d. Thomas Elholm	Syddansk Universitet
Lektor, ph.d. Marie Heinskov	Aalborg Universitet
Lektor, ph.d. Lars Holmberg	Københavns Universitet
Professor, cand. jur. Lars Bo Langsted	Aalborg universitet
Professor, dr. jur. Ingrid Lund-Andersen	Københavns Universitet
Professor, lic. jur. Lasse Lund Madsen	Aarhus Universitet
Professor, dr. phil. Jesper Ryberg	Roskilde Universitet

Seniorkonsulent Britta Kyvsgaard er formand for udvalget.

2.2. Mødeaktiviteter

Der er i 2017 afholdt ordinært møde den 30. november 2017.

2.3. Udvalgets virksomhed

2.3.1. Status over forsknings-, statistik- og udredningsopgaver

Medlemmerne af Justitsministeriets Forskningspolitiske Udvalg udarbejder årligt en liste over relevante afsluttede og igangværende forskningsprojekter, udgivne publikationer m.v. for den myndighed/arbejdsplads, de repræsenterer. Derved skabes et godt overblik over forskningen på Justitsministeriets område. Listen er tilgængelig på Justitsministeriets hjemmeside, se <http://justitsministeriet.dk/arbejdsomraader/forskning/forskningsaktiviteter>

2.3.2. Prisopgave

Med henblik på at styrke de studerendes interesse for forskning inden for Justitsministeriets område har Justitsministeriets Forskningspolitiske Udvalg indstiftet en pris for bedste studenterafhandling vedrørende et givet emne. Prisen er på 25.000 kr. Emnet for prisopgaven 2017 var ”Radikalisering”. Blandt de mange besvarelser, der er indsendt, blev Fawad Aslam fra Syddansk Universitet valgt som modtager af prisen. Denne kan findes på http://www.justitsministeriet.dk/sites/default/files/media/den_bedste_besvarelse_af_prisopgaven_2017_0.pdf

Prisopgaven for 2018 med frist for indlevering den 1. oktober 2018 vil gå til den bedste besvarelse af en opgave om ”it-kriminalitet”. Nærmere information om opgavens afgrænsning og om indlevering af besvarelse er annonceret i relevante tidsskrifter og på Justitsministeriets hjemmeside: http://www.justitsministeriet.dk/sites/default/files/media/prisopgave_2018.pdf

Prisopgaven for 2019 vedrører ”seksualiseret vold”. Den nærmere formulering og specifikation er under udarbejdelse. Opgaven vil blive annonceret på relevante sociale fora i løbet af foråret 2018, ligesom information herom lægges på Justitsministeriets hjemmeside.

3. JUSTITSMINISTERIETS FORSKNINGPULJE

3.1. Prioritering af forskningsbevillinger

Justitsministeriets Forskningspolitiske Udvalg har besluttet, at følgende retningslinjer bør gælde for bevillinger fra Justitsministeriets Forskningspulje:

- 1) Den højeste prioritet gives til *forskning og evaluering i forbindelse med lovforberedende arbejde, lovændringer og forsøgsvirksomhed inden for Justitsministeriets område*. Ønsket om at styrke forskningen inden for Justitsministeriets område udspringer i høj grad af behovet for at få en forskningsbaseret viden på netop disse områder, herunder ikke mindst viden om betydningen af lovændringer. Det er derfor naturligt, at det er denne form for forskning, der især søges fremmet gennem bevillinger fra Justitsministeriets Forskningspulje.
- 2) Anden prioritet gives *forskning i mere almene, aktuelle problemstillinger, som knytter sig til den politiske debat, eller som er af grundlæggende betydning for det felt, Justitsministeriet dækker*. Udvalget og ministeriet må primært søge at stimulere universitetsforskere og andre til at påtage sig disse opgaver og sekundært sikre, at forskningen gennemføres som rekvireret forskning.

Med henblik på at stimulere de studerendes interesse for forskning og for Justitsministeriets fagområde er det endvidere besluttet, at *studenterprojekter kan støttes med mindre beløb*. Det forudsætter, at projekterne vedrører emner, som er af interesse for Justitsministeriet, at projekterne i øvrigt er af en karakter, som en mindre forskningstrænet kan forventes at få udbytte af, og at vedkommende superviseres af en etableret forsker.

Der bevilges *ikke* midler til bogudgivelser, til rejser og studieophold og til afholdelse af konferencer og lignende. Som hovedregel bevilges der endvidere ikke midler til frikøb og til honorering af konsulenter.

3.2. Retningslinjer for udbetaling af midler fra Justitsministeriets Forskningspulje

Der er udarbejdet en standardskrivelse med retningslinjer for, hvorledes midler udbetales og administreres, med vilkår for oppebørsel af løn, for indlevering af regnskab og rapport m.v. Retningslinjerne følger i meget høj grad dem, det tidligere Statens Samfundsvidenskabelige Forskningsråd har udformet. Endvidere er der udarbejdet to skabeloner til økonomistyring, som skal anvendes i forbindelse med udarbejdelse af budget og regnskab.

3.3. Bevillinger fra Justitsministeriets Forskningspulje i 2017

I 2017 er der bevilget midler til følgende projekter:

Der er bevilget 77.540 kr. til Linda Kjær Minke til et projekt om ”Mobiltelefoner i fængsler”.
Der er bevilget 296.800 kr. til Jakob Demant til et projekt om politiaktion på kryptomarkeder.

Der er bevilget 300.000 kr. til Stefan Andrade (VIVE) til et projekt om kriminalitet i familien.
Der er bevilget 450.000 kr. til Det Grønlandske Hus til et projekt om bistandsværgeordningen.
Der er bevilget 300.000 kr. til Henrik Stevnsborg (Det Juridiske Fakultet) til samfinansiering af et ph.d. stipendium vedrørende en juridisk analyse af den Uafhængige Politiklagemyndighed.

3.4. Resumé af afsluttede forskningsprojekter

Når ikke andet er anført, er rapporterne i deres fulde længde tilgængelige på Justitsministeriets hjemmeside, se <http://justitsministeriet.dk/arbejdsomraader/forskning/rapporter-vedr-forskningspuljen>. I 2017 er der offentliggjort fem rapporter, og i det følgende gengives forfatterens resuméer heraf.

3.4.1. "Kryptomarkeder i en dansk og skandinavisk kontekst" af Jakob Demant & Rasmus Munksgaard

Rapporten er udarbejdet med henblik på at præsentere et grundigt og opdateret billede af kryptomarkeder som en form for cyberkriminalitet. Omend kryptomarkeder står for en mindre del af den internationale stofhandel, betragter Europol disse som en trussel, der kan vokse. Denne rapport viser, at kryptomarkederne udviser tendens til at blive mere lokale, og at de stadig domineres af handel med illegale stoffer. I et dansk perspektiv har vi set, at der er betydelige sælgere. Dog skal Danmark primært ses som en begrænset spiller på salgssiden. Derfor bør indsatsen over for markederne fokusere på markedets kriminogene effekter, hvor købere potentielt bevæger sig mod en eskaleret kriminel position. Således kan kryptomarkederne siges at facilitere en "digital drift" i kraft af dets åbne og upersonlige relationer samt dets akkumulering af viden og motivationer inden for de teknologier, som markederne er baseret på.

På internettet har traditionelle former for kriminalitet fået nye former. Denne karakteristik er knyttet til stofkriminalitet og svindel, men internettet skaber samtidig en anderledes mulighedsstruktur for organiseret kriminalitet såsom hvidvaskning af penge, kreditkortsvindel og terrorisme. Kryptomarkederne repræsenterer en yderligere, men også anderledes, udvidelse af denne mulighedsstruktur. Brugervenlighed kombineret med anonymitet og krypteret kommunikation er med til at forme den mulighedsstruktur, der gør, at vi ser, at både sælgere og købere af illegale stoffer og svindel drages til kryptomarkedet i stigende omfang. Tilgængeligheden af produkter, som beskrives i denne rapport, giver grundlag for bekymring om, hvorvidt en glidning fra sporadisk brug af kryptomarkederne til eget stofbrug til off- eller online videresalg eller brug af stjålen data kan forekomme. Rapporten peger på, at man bør holde øje med disse mulighedsstrukturer i fremtiden. Kryptomarkeder tillader en fluiditet med hensyn til de roller, som aktører indtager, hvilket kan have konsekvenser offline. Yderligere peger denne rapport på, at kryptomarkederne i deres nuværende form ikke bryder ind i de øverste dele af organiserede kriminelle netværks stofdistribution for de typer narkotika, som skal smugles til Europa. En mulig forstyrrelse bør derfor findes i de sidste led af trafficking økonomien. Sælgerne i disse led har i kraft af kryptomarkedet og etableringen af alternative distributionskanaler adgang til store kundegrupper.

3.4.2. "Restpsykiatriske patienter" af Liv Os Stølan, Hans Raben, Lis Sørensen, Matte Brandt Christensen og Jette Møllerhøj.

Undersøgelsen baseres på journalmateriale (inkl. mentalundersøgelser, aktuel dom og evt. tidligere domme) vedrørende patienter, der er behandlet i et specialiseret retspsykiatrisk team i Region Hovedstadens Psykiatri i en periode på 7 ½ år (n = 181). Patienterne der behandles i det specialiserede opsøgende team, er alle idømt en psykiatrisk særforanstaltning iht. Straffelovens § 68, og de fleste på baggrund af, at de er fundet omfattet af Straffelovens § 16, dvs. de er kendt skyldige, men straffrie på grund af "sindssygdom eller tilstande, der må ligestilles hermed". Populationen er blandt de mest belastede retspsykiatriske patienter, og de henvises til det specialiserede team på baggrund af en eller typisk flere problemstillinger (fx personfarlig kriminalitet, misbrug, udadreagerende adfærd), der gør patienterne svære at rumme i almenpsykiatriske ambulante tilbud.

Med afsæt i en analyse af den enkelte patients samlede kriminalitetsomfang (og antal pådømte forhold i den enkelte patients samlede kriminelle løbebane, fordelt på antal år siden kriminel debut), beskrives tre forskellige kriminalitetsprofiler, der gør sig gældende i populationen, og hvad der kendetegner profilernes sociodemografiske karakteristika, kriminalitetshistorik og kontakt med psykiatrien:

- Debutanterne (n = 32): er ikke tidligere dømt for kriminalitet.
- Lejlighedsvis kriminel/mellemprofil (n = 69): er i gennemsnit dømt for mindre end et kriminel forhold pr. år siden kriminel debut.
- De tungt kriminalitetsbelastede/tung profil (n = 71): er i gennemsnit dømt for minimum et forhold pr. år siden kriminel debut.

Patientpopulationens kompleksitetsgrad er påfaldende og omfattende, og tilsvarende er populationens heterogenitet og diversitet. Der er stor variation i omfang af patienternes tidligere erfaringer med det psykiatriske system og stor variation i omfang af og type tidligere kriminalitet, samt hvilke strafferettslige sanktioner de eventuelt tidligere er idømt. Et gennemgående og fælles træk er dog omfanget af risikofaktorer, der er på spil i patienternes liv, i tillæg til alvorlig psykisk sygdom. Populationen er samlet set svært socialt marginaliseret, men belastningsgraden synes at følge de tre profiler med afsæt i kriminalitetsomfang: De tungt kriminalitetsbelastede, har i højere grad end mellemgruppen og debutanterne været anbragt uden for hjemmet i løbet af opvæksten; har i mindre grad gennemført et grundskoleforløb; de har et højere forbrug af euforiserende stoffer; og de har i større grad en etnisk minoritetsbaggrund. Den personfarlige kriminalitet er central i alle tre profilers kriminalitesportefølje, men et fælles træk, er bredden i kriminalitetstyper og omfanget af den ikke-personfarlige kriminalitet, især for de tungt kriminalitetsbelastede. De tungt belastede er gennemgående yngre ved deres kriminalitetsdebut og ved deres første kontakt til det psykiatriske system – men fælles for de tungt belastede og mellemgruppen er, at de i større grad debuterer med kriminalitet (vurderet ud fra alder ved kriminalitetsdebut) og sidenhen kommer i kontakt med det psykiatriske system (vurderet ud fra alder ved første kontakt til det psykiatriske system). For debutanterne er det modsat: Her kommer kontakten med det psykiatriske system først og kriminalitetsdebuten sker flere år senere. Formålet med den

idømte særforanstaltning er at forebygge ny kriminalitet. Analyserne viser, hvorledes populationen er belastet og udsat som følge af psykiatriske lidelser og social marginalisering, og giver grundlag for en diskussion af den omfattende og udfordrende opgave psykiatrien her skal forvalte. Undersøgelsen er publiceret i *Nordisk Tidsskrift for Kriminalvidenskab* 2016, nr. 3 (s. 245 – 270), og her pointeres behovet for mere viden om risiko- og beskyttende faktorer knyttet til kriminelt recidiv for denne patientgruppe, og for videndeling og samarbejde mellem hospitalspsykiatri, kommune og Kriminalforsorgen i Frihed.

3.4.3. “*Preventing Crime Together*” af Andreas Hagedorn Krogh

Den artikelbaserede ph.d.-afhandling ”Preventing Crime Together” undersøger, hvordan offentlige aktører på forskellige niveauer kan styrke det kriminalpræventive samarbejde mellem myndigheder, private virksomheder, civilsamfundsorganisationer, frivillige foreninger og beboernetværk i Danmark.

Langt hovedparten af den forskningsbaseret viden om styring og ledelse af offentligt-privat samarbejde på det kriminalpræventive område er udviklet uden for Danmark og de øvrige skandinaviske lande. De særlige vilkår for tværsektorielt samarbejde, som findes i en dansk kontekst, og de offentlige myndigheders evne til at udnytte potentialerne i et bredere og dybere samarbejde på området, er derfor underbelyst. Afhandlingen søger at råde bod på dette ved at besvare forskningsspørgsmålet: ”*Hvordan håndterer offentlige aktører udviklingen, implementeringen og konsolideringen af nye, samarbejdsdrevne initiativer i den kriminalpræventive indsats i Danmark; og med hvilke konsekvenser for de tværorganisatoriske relationer på feltet?*”

Formålet med afhandlingen er ikke blot at bidrage med nye empiriske indsigter til forskningslitteraturen, men også at skabe praktisk anvendelig viden, som offentlige aktører i Danmark kan omsætte i den videre udvikling af det kriminalpræventive arbejde i Danmark.

Afhandlingen besvarer det overordnede forskningsspørgsmål igennem fem artikler, som præsenterer resultaterne af hver deres casestudie. De første tre artikler vedrører lokalrådene, som blev etableret med den seneste politireform i 2007 med henblik på at styrke samarbejdet mellem politi, kommune og lokalsamfund; fjerde artikel omhandler SSP+ samarbejdet i Københavns Kommune; og femte artikel ser nærmere på 14 samarbejdsdrevne innovationsinitiativer, som sigter mod at forebygge banderelateret vold og kriminalitet i og omkring Mjølnerparken i København. Teoretisk trækker afhandlingen på indsigter fra teorier om offentlig styring og ledelse, implementeringsteori, metastyrings- og netværksledelsesteori, samarbejdsledelsesteori og samarbejdsdrevet innovationsteori. Metodisk bygger afhandlingen på en kombination af kvalitative data i form af policy-dokumenter, interviews og observationer, og i en enkelt artikel inddrages også kvantitativ deltagerdata.

På baggrund af artiklernes analyser konkluderes det, at potentialerne i det kriminalpræventive samarbejde mellem myndigheder, virksomheder og foreninger er store, og at potentialerne især bliver indfriet i lokale, områdebaserede indsatser i Danmark. Lokalrådene bidrager med en vigtig strukturel ryggrad, som kan være med til at løfte lokale indsatser op på et højere niveau og give dem luft under

vingerne. Som det ser ud i dag, er lokalrådenes evne til at understøtte det tværgående samarbejde og indfri dets potentialer imidlertid udfordret på tre punkter. For det første er aktørkredsen i cirka halvdelen af rådene en reproduktion af kerneaktørerne i SSP-samarbejdet, en yderligere fjerdedel består kun af offentlige aktører, mens den sidste fjerdedel også involverer boligforeninger, handelsstandsforeninger og andre civilsamfundsaktører. For det andet giver de eksisterende rammer ringe vilkår for, at bredt sammensatte lokalråd skal operationalisere politikredsens overordnede strategier i kommunale handleplaner, som skal guide det lokale kriminalpræventive arbejde. For det tredje bliver en del lokalråd ledt med en orienterende dagsorden, som kun i begrænset omfang får engageret og skabt produktive koblinger mellem aktørerne omkring bordet.

I forlængelse heraf anbefaler afhandlingen, at offentlige aktører, der vil styrke det kriminalpræventive samarbejde i Danmark, involverer en bredere skare af aktører i lokalrådene; at de i tillæg til de formelle styringsarenaer opretter lokale, problemorienterede samarbejdsfora; og at de gør brug af faciliterende ledelsesstrategier, som anerkender forskellige aktørers perspektiver, ressourcer og kompetencer og får dem omsat i fælles løsninger på fælles problemer. I afhandlingen giver en række mere konkrete bud på, hvordan dette kan gøres i praksis.

Afhandlingen er offentlig tilgængelig via følgende link: <https://forskning.ruc.dk/da/publications/preventing-crime-together-the-promising-perspectives-and-complica>

3.4.4. "Politiaktion på kryptomarkeder" af Jakob Demant og Rasmus Munksgaard

I denne rapport udreder vi, hvorledes interventioner mod online-markeder for stoffer, såkaldte kryptomarkeder, påvirker købere og sælgeres opfattelse af risiko. Med udgangspunkt i Operation Hyperion benytter vi en mixed methods-tilgang, som kombinerer flere forskellige typer data fra etnografi, interviews og observationer. Tidligere forskning har vist, at kryptomarkederne forandrer risikoaspekterne i visse led af narkotikadistributionen, eksempelvis for grossister og slutbrugere. Denne rapport søger at afdække konsekvenserne og opfattelserne af særligt politiaktionen Operation Hyperion. Operationen blev i særlig grad gennemført i Holland og Sverige, men Danmark deltog ikke. Denne rapport behandler betydningen og effekten af operationen og udreder, hvorvidt en lignende operation med fordel kan gennemføres i Danmark.

Forskningen omhandlende betydningen af forskellige politiaktioner rettet mod traditionelle stofmarkeder har haft den udfordring, at adgangen til pålidelige data er meget vanskelig. Vores adgang til data på kryptomarkederne betyder, at vi har unik mulighed for at afdække konsekvenserne på sikker vis. Tidligere forskning har vist, at politiaktioner mod kryptomarkeder tilsyneladende ikke resulterer i hverken faldende omsætninger, færre sælgere eller højere priser. Ser man på de økonomiske faktorer, er der således ikke sikkerhed for, at interventionerne har målbare effekter. Kvalitative studier viser, at nogle brugere efterfølgende har taget sofistikerede teknologier og praksisser i brug for at sikre egen sikkerhed, hvormed interventioner kan siges at have haft en såkaldt 'target hardening-effekt'. Desuden rapporterer studierne, at interventionerne generelt afstedkom en følelse af usikkerhed på markederne (Bancroft & Reid, 2016a; Barratt, Lenton, Maddox, & Allen, 2016; Soska &

Christin, 2015). Disse observationer giver ikke nødvendigvis udslag i økonomiske indikatorer, men kan påvirke markeder over længere sigt.

Kort tid efter annonceringen af den nu afsluttede operation nåede informationen de kryptomarkedsrelaterede fora, hvor den blev diskuteret og analyseret af sælgerne og køberne. Operationen fik væsentligt mindre opmærksomhed end Operation Onymous, hvilket vi formoder skyldes, at Operation Onymous lukkede markedspladser, hvilket havde mærkbare displacement-effekter. I diskussionerne af operationen på foraene fandt vi, at brugeres vurdering af den i høj grad stemte overens med, hvad politimyndigheder søgte at kommunikere. Operationen ledte ligeledes til adfærdsændringer blandt nogle af brugerne, og vi observerede opfordringer til bedre sikkerhedspraksisser samt operationelle tiltag hos sælgerne. Yderligere fandt vi, at nogle sælgere stoppede deres handel, hvilket flere brugere tilskrev den øgede opmærksomhed som følge af Operation Hyperion. Endeligt observerede vi, at operationen havde en effekt på de individuelle sælgers økonomiske situation.

Med udgangspunkt i disse fundåbnede vi for en bredere analyse af, hvorledes brugere på kryptomarkeder navigerer risici. Vi fandt i vores interviewmateriale, at både sælgerne og køberne i høj grad anvendte foraene til at tilpasse sig trusselsbilledet, hvilket særligt omfattede kvalificering af korrekt brug af teknologier. I forlængelse heraf fandt vi desuden, at købere var særligt interesserede i den risiko, som er associeret med forsendelsen af stoffer. Af denne grund efterspurgte vores interviewpersoner viden om, hvilke faktorer, navnlig oprindelseslandet, som udsatte dem for øget risiko. Vi identificerede et aktivt norsk community med etablerede råd i forbindelse med bestillinger, hvor intet lignende eksisterer i en dansk kontekst. Dette peger således på, at de danske købere har et ringere informationsgrundlag for deres adfærd grundet mindre tilgængelig viden om de risici, som er associeret med kryptomarkederne. Både det hollandske og det danske politi påpegede, at omend kryptomarkederne i udgangspunkt kræver brugen af sofistikeret teknologi, er det ikke ensbetydende med, at handlen foregår risikofrit. Vi finder, at købere er akut opmærksomme på diverse risici, men at de samtidig vurderer, hvilke forbehold de bør tage. På baggrund af dette foreslår vi, at en diskussion, som tager højde for de konkrete krypteringspraksisser bedre kan begribe den forståelse sikkerhed, som brugerene opnår gennem kryptomarkederne.

Det er svært at identificere kortsigtede effekter af Operation Hyperion, men baseret på vores materiale ser vi to effekter. For det første observerer vi, at to sælgere nævnt af det hollandske politi er afhoppet, og for det andet finder vi, at flere brugere revurderer importen af cannabis fra Canada til Storbritannien. Effekter af sådanne operationer er dog komplekse, og de kan få betydning på længere sigt. Vi observerer opfordringer til øget og korrekt brug af krypterings teknologi, hvilket kan være en potentiel langsigtet konsekvens af operationen. Ligeledes har vi grund til at tro, at Operaton Hyperion vil indgå i det informationsgrundlag, som brugerne trækker på, når de læser informationen på foraene, og det er forventeligt, at dette vil afstedkomme adfærdsændringer blandt både sælgere og købere.

3.4.6. "Sikkerhedsnetværk i nattelivet" af Thomas Friis Søgaard og Esben Houborg

Undersøgelsen fokuserer på en ikke bare dansk, men international tendens til, at private aktører – omtalt som tredjeparter – i stigende grad involveres i politivirksomhed. Undersøgelsen belyser to konkrete eksempler, hvor politiets samarbejde med tredjeparter, i dette tilfælde dørmænd og restaurationsejere, medvirker til at løfte politiopgaven ved at holde bestemte personer ude fra nattelivet. I det ene eksempel er fokus på at holde rocker- og banderelaterede personer ude fra nattelivet og i det andet på personer, der bruger illegale stoffer.

Undersøgelsen viser, hvordan et effektivt samarbejde mellem politi og tredjeparter bedst skabes, hvis de involverede aktører aktivt medvirker til at skabe tillidsfulde relationer. Endvidere er det afgørende for samarbejdet, at roller og funktioner er meningsfulde, og at de involverede oplever, at de kan opfylde disse roller og funktioner. Et succesfuldt samarbejde med tredjeparter indebærer, at de involverede tredjeparter understøtter politiets arbejde og dermed bidrager til den samlede (politi)indsats. Undersøgelsen konkluderer, at denne form for netværkssamarbejde og styring af tredjeparter ikke er en reduktion af statens magt og indflydelse, men derimod en forandring af, hvordan disse udøves.

4. JUSTITSMINISTERIETS FORSKNINGSKONTOR

4.1. Personale

I 2017 fratrådte mag. art. et dr. jur. Britta Kyvsgaard sin stilling som forskningschef i Forskningskontoret og er nu tilknyttet kontoret som seniorkonsulent. Chefkonsulent, cand.scient.soc. Anne-Julie Boesen Pedersen overtog posten som kontorchef for Forskningskontoret. Ved årets udgang bestod kontoret desuden af souschef, cand.scient.soc. Tanja Tambour Houlind Jørgensen, fuldmægtig cand. soc. Tine Fuglsang, fuldmægtig, cand.scient.pol. Anna Vibe Onsberg Hansen, fuldmægtig cand. scient. soc. Sofie Mulvad-Reinhardt og fuldmægtig, cand.scient.soc. Malthe Øland Ribe.

Studentermehjælpere i 2017: stud.scient.soc. Mikkel Møller Okholm, stud.scient.soc. Ditte Lumby og stud.scient.soc. Jeppe Graugaard Rasmussen.

4.2. Forsknings-, statistik- og udredningsopgaver

Der er i årets løb gennemført en række opgaver enten efter anmodning eller på eget initiativ. Rapporter fra Forskningskontoret er tilgængelige på Justitsministeriets hjemmeside: <http://justitsministeriet.dk/arbejdsomraader/forskning/rapporter-fra-forskningkontoret>. Rapporterne omtales endvidere i Justitsministeriets ugentlige nyhedsbrev, der kan abonneres på via Justitsministeriets hjemmeside.

4.2.1. Forsøg med hot spot-politiarbejde

Rapporten består af to dele: dels en procesevaluering, der er baseret på observationsstudier af arbejdet med hot spots og af interviews med dem, der har deltaget heri, og dels en effektmåling, der undersøger,

om hot spot-indsatserne har en kriminalpræventiv effekt på de former for kriminalitet, forsøget omhandler. Procevalueringen peger på, at politikredsene generelt bakker op om at arbejde ud fra en hot spot-baseret tilgang. Effektmålingen viser ikke en klar effekt af de gennemførte indsatser, hvilket antages at bero på bl.a. vanskeligheder med implementeringen af indsatserne.

4.2.2. Bidrag til Straffelovrådet: Statistiske oplysninger vedrørende freds- og ærekrænkelser

Til brug for Straffelovrådet er der udarbejdet opgørelser over antallet af anmeldelser, antallet og arten af strafferetlige afgørelser, bødestrærelser samt straf længder for de ubetingede domme for visse former for freds- og ærekrænkelser. Den undersøgte periode omfatter årene fra 2011 til 2015.

4.2.3. Udviklingen i børne- og ungdomskriminalitet 2006-2016

Rapporten kortlægger udviklingen i børne- og ungdomskriminalitet i perioden 2006-2016. Tallene opgør de tilfælde, hvor en person under 18 år er sigtet eller mistænkt for at have begået en straffelovsovertrædelse. Undersøgelsen viser, at den registrerede børne- og ungdomskriminalitet er mindsket for 10. år i træk. Fra 2006 til 2016 er antallet af mistanker eller sigtelser mod 10-17-årige mere end halveret – fra 25.125 sager vedrørende straffeloven i 2006 til 11.487 i 2016.

4.2.4. Udviklingen i anmeldelser for vold og trusler

I rapporten analyseres og beskrives mulige årsager eller forklaringer på det stigende antal anmeldelser for vold og trusler på livet for perioden 2015 og 2016.

4.2.5. Gerningsmænd og gerningssituationer i sager om voldtægt og andre seksualforbrydelser

Rapporten omfatter to undersøgelser, der begge har fokus på etnicitet. I den første tegnes en socioøkonomisk profil af voldtægtsdømte af dansk og af fremmed etnisk herkomst i forhold til andre seksualforbrydere og straffelovsovertrædere i det hele taget. I den anden undersøges, om der er forhold omkring voldtægtssituationen, der kan være med til at forklare den overrepræsentation, der er af indvandrere som dømt for voldtægt. Undersøgelsen, der er baseret på domme, peger på, at dette muligvis kan skyldes, at offeret og gerningsmanden – når denne er indvandrer – hyppigere misforstår hinanden eller opfatter situationen forskelligt, end tilfældet er, når gerningsmanden er af dansk herkomst.

4.2.6. Danskernes opfattelse af kriminalitet i samfundet

Rapporten belyser danskernes opfattelse af dels udviklingen i udvalgte former for kriminalitet og dels omfanget af ofre for tyveri, indbrud og vold. Undersøgelsen viser, at en stor del af befolkningen fejlvurderer udviklingen, idet de mener, at der på en række områder enten er sket en vækst, eller at niveauet er status quo i forhold til for fem år. Det bemærkes, at med hensyn til udviklingen i antallet af anmeldte straffelovsovertrædelser, røverier, indbrud, biltyverier og kriminalitet, begået af unge, har der været et fald i forhold til for fem år siden.

4.2.7. Flowet i rocker-/bandemiljøerne

Rapporten beskriver gennemstrømningen af personer i rocker- og bandemiljøerne i Danmark, ligesom den belyser stabiliteten i miljøerne, herunder antallet af nye medlemmer i forhold til antallet af ophørte. Undersøgelsen viser, at der er en meget stor gennemstrømning af medlemmer i rocker- og bandemiljøerne. Eksempelvis er det kun godt en fjerdedel af de rockere og bandemedlemmer, der var registreret i juni 2009, der fortsat var registreret ved udgangen af 2016.

4.2.8. Isolationsrapport 2016

Rapporten beskriver udviklingen i antallet af isolationsfængslinger i årene 2001-2016 samt varigheden af isolationsfængslingerne i forhold til kriminalitetens art og den fastsatte længstetid. Undersøgelsen viser, at antallet af isolationsfængslinger er faldet betydeligt i perioden.

4.2.9. Ofres oplevelse ved anmeldelse af seksuelle overgreb til politiet

Rapporten beskriver, hvordan ofre, der har været udsat for seksuelle overgreb, oplever politiets håndtering af deres anmeldelse. Undersøgelsen peger på, at de fleste ofre samlet set er tilfredse med politiets behandling, mens knap en tredjedel angiver, at de er utilfredse eller meget utilfredse hermed.

4.2.10. Anmeldelsestilbøjelighed blandt ofre for seksuelle overgreb

Rapporten fokuserer på, hvilke forhold der hænger sammen med ofres tilbøjelighed til at anmelde et seksuelt overgreb til politiet, samt hvilke begrundelser ofre selv angiver for at undlade at anmelde et overgreb. Undersøgelsen viser blandt andet, at nogle af de vigtigste begrundelser, som ofrene selv angiver for ikke at anmelde, er selvbefrielse, usikkerhed om handlingsforløbet, et ønske om at glemme hændelsen samt frygt for konsekvenser ved at anmelde.

4.2.11. Udviklingen i ungdomskriminalitet – de mest kriminelle

Rapporten beskriver udviklingen i kriminalitet begået af de mest kriminelle børn og unge, samt hvorvidt udviklingen har betydet, at forhold, der karakteriserer de mest kriminelle børn og unge samt deres forældre, har ændret sig.

4.2.12. Ungdomskriminalitet – de mest kriminelle

Rapporten beskriver, hvilke forhold som kendetegner de mest kriminelle unge til sammenligning med øvrige unge, og vedrører såvel karakteristika ved de unges kriminalitet, de unge selv, deres skolegang, deres familier m.v. Desuden omhandler den omfanget af kriminalitet. Det viser sig, at de mest kriminelle børn og unge, der udgør 1 pct. af en årgang, står for 44 pct. af alle de straffelovsovertrædelser, årgangen har begået fra deres 10. til og med deres 17 år.

4.2.13. Effektevaluering af ungesamråd

Rapporten belyser, hvorvidt brugen af ungesamråd har en kriminalpræventiv effekt, ved at se på, om dømte unge, der har haft deres sag behandlet i ungesamråd, er mindre tilbøjelige til på ny at begå kriminalitet sammenlignet med andre unge, som har begået tilsvarende kriminalitet, men som ikke har haft deres sag behandlet på et ungesamråd. Undersøgelsen viser samlet set en statistisk signifikant kriminalpræventiv effekt for unge dømte, hvis sag har været behandlet i ungesamråd, og hvor domstolen har fulgt indstillingen.

4.2.14. Udviklingen i antal anmeldelser og straffenes art og længde for vold – 2007-2016

Rapporten beskriver, på baggrund af tal fra Danmarks Statistik, udviklingen i anmeldelser og strafferetlige afgørelser for vold mod privatpersoner, dvs. simpel vold (straffelovens § 244), alvorligere vold (§ 245) og særlig alvorlig vold (§ 246), fra 2007-2017. Undersøgelsen behandler endvidere spørgsmålet om ændringer i straffens art og i strafflængder.

4.2.15. Nye foranstaltningsdomme i 2016

Rapporten omhandler antallet og karakteren af foranstaltningsdomme, som er afsagt i løbet af år 2016. I 2016 blev der afsagt i alt 779 foranstaltningsdomme – et fald på næsten syv pct. i forhold til 2015. Undersøgelsen belyser separat udviklingen for de psykisk syge, de mentalt retarderede samt for personer, der henhører under straffelovens § 69.

4.2.16. Kriminalitet og alder

På baggrund af tal fra Danmarks Statistik beskrives udviklingen i den registrerede straffelovskriminalitet for forskellige aldersgrupper i perioden 2006-2017. Undersøgelsen viser blandt andet, at kriminaliteten ikke i samme grad som tidligere er domineret af de helt unge.

4.2.17. Udsathed for vold og andre former for kriminalitet. Offerundersøgelserne 2005-2016

Siden 2005 er der årligt gennemført landsdækkende, repræsentative interviewundersøgelser af 16-74-åriges udsathed for tyveri, hærværk, vold og trusler om vold samt tvangssamleje. Rapporten sammenfatter resultaterne af interviewundersøgelserne foretaget i løbet af 2016, og der sammenlignes med tidligere, tilsvarende undersøgelser.

4.3 Udvalgsarbejde m.v.

Anne-Julie Boesen Pedersen har i 2017 været:

Rådsmedlem i Nordisk Samarbejdsråd for Kriminologi

Deltager i TrygFondens ”Forum for anvendt forskning i børn og unges trivsel”

Medlem af Danmarks Statistiks brugerudvalg for befolkningsstatistik

Medlem af Danmarks Statistiks referencegruppe for registerforskning

Medlem af aftagerpanel, Kriminologi, Aalborg Universitet

Britta Kyvsgaard har i 2017 været:

Formand for Justitsministeriets Forskningspolitiske Udvalg

Formand for Dansk Kriminalistforening

Formand for Ulla V. Bondesons fond for kriminologisk forskning

Medlem af juryen for The Stockholm Prize in Criminology

Medlem af Rådet for Grønlands Retsvæsen

Medlem af Advisory Board for Journal of Scandinavian Studies in Criminology and Crime Prevention

Medlem af Det Kriminalpræventive Råds tænketank

Medlem af kriminalforsorgens følgegruppe vedrørende evaluering af ny modtagelsesprocedure

Medlem af referencegruppe vedr. TrygFonden-projektet om inkluderende konfliktråd

National korrespondent vedrørende bidrag til den europæiske kriminalstatistik, European Sourcebook

Editorial Board Member for tidsskriftet Victims and Offenders: An International Journal of Evidenced-Based Research, Policy, and Practice

Tine Fuglsang har i 2017 været:

Medlem af arbejdsgruppe for Ungeprofilundersøgelsen

Sofie Mulvad-Reinhardt har i 2017 været:

Medlem af følgegruppe nedsat af Københavns Universitet, Sociologisk Institut, vedrørende projekt om seksuelle krænkelser